

Kennis voor Klimaat in de startblokken
Toespraak mevrouw Sybilla Dekker

25 juni 2008, Academiegebouw, Utrecht

Bij deze wil ik u allen van harte welkom heten op deze bijeenkomst van het onderzoeksprogramma Kennis voor Klimaat. Ik wil de directie, Pier Vellinga, Peter Driessen en Kees van Deelen, danken voor het initiatief voor deze bijeenkomst. De Raad van Toezicht, deelnemende Kennisinstellingen en Hotspots zijn zeer enthousiast over de voortvarende en degelijke opzet van het programma waarin daadwerkelijk vraaggestuurd wordt gewerkt.

Deze avond is bedoeld om informatie te geven over het programma Kennis voor Klimaat en om mensen te bedanken voor hun bijdrage tot nu toe aan het programma.

Laat me dat meteen doen. Vrijwel iedereen die hier aanwezig is, heeft wel een steentje bijgedragen om dit prachtige onderzoeksprogramma van idee tot realiteit te brengen. U heeft schriftelijke bijdragen geleverd, adviezen gegeven, projectideeën ingebracht of mede aan de onderhandelingstafels gezeten. Veel van dat werk moest tussen de dagelijkse werkzaamheden door worden gedaan. Vaak zijn de kleine uurtjes in de late avond of de vroege ochtend daarvoor gebruikt. Die noeste arbeid is beloond met de goedkeuring van het programma door het Kabinet. Voor al dat werk dat u erin heeft gestoken, en nog zult steken, wil ik u hartelijk danken. In het bijzonder wil ik de instituten bedanken, die het initiatief voor Kennis voor Klimaat hebben genomen en die het programma dragen: het KNMI, de Universiteiten van Utrecht en Wageningen, de Vrije Universiteit van Amsterdam, TNO en Deltares.

Het is prachtig dat deze instituten elkaar hebben gevonden om gezamenlijk meer kennis te vergaren op het gebied van klimaatverandering en de aanpassing aan de effecten daarvan. Tenslotte gaat het hier om een vraagstuk van groot belang voor ons land en de hele wereld. Een vraagstuk dat nog vrij nieuw is, maar wel al om oplossingen vraagt die wetenschappelijk goed onderbouwd kunnen worden.

Twee en een half jaar geleden sprak ik samen met de minister-president op de conferentie 'Omgaan met Klimaatverandering in Bestuurlijk Nederland' in het Kurhaus. Daar is de basis gelegd voor het Adaptatieprogramma Ruimte en Klimaat oftewel ARK. De partners binnen ARK vragen al om goed onderbouwde oplossingen, die echter nog lang niet altijd voor handen zijn. Ik ben blij dat ARK veel waarde hecht aan kennisontwikkeling en Kennis voor Klimaat ziet als haar kennisleverancier.

Aanpassing aan Klimaatverandering vraagt om institutionele veranderingen binnen organisaties en tussen organisaties. Binnen organisaties vraagt het om het doorbreken van de schotten tussen afdelingen en directies, tussen organisaties vraagt het om andere samenwerkingsverbanden en onorthodoxe visies op rollen en verantwoordelijkheden. Daarnaast, en dat is het unieke van klimaatverandering, vraagt het om bestuurders die bij de investeringen die ze doen nadenken over de lange termijn. Het vraagt om bestuurders en medewerkers met creativiteit om aanpassingen die pas over 20 jaar of langer echt gaan renderen, nu al een meerwaarde mee te geven. Dat zal een meerwaarde moeten zijn in een ander domein en dat vraagt weer om samenwerking tussen beleidsterreinen. Om een voorbeeld te geven: groen in de stad om de stad koel te houden kan de leefomgeving verbeteren en een impuls geven aan sociale cohesie van een buurt.

Institutionele verandering is niet makkelijk. Bij die instituties die aanpassing aan klimaatverandering in de praktijk moeten realiseren zal het jaren vergen. Toch zie je al verschuivingen optreden. De nieuwe uitdaging om het klimaat te redden en ons aan de veranderingen aan te passen wordt in veel provincies en een aantal gemeenten, maar ook door een deel van het bedrijfsleven met groot enthousiasme opgepakt. We zien nieuwe en verrassende samenwerkingsverbanden en arrangementen ontstaan. We zien stapjes in de richting van de noodzakelijke institutionele verandering. Wat gebeurt in de Klimaat voor Ruimte Hotspot Tilburg is daarvan een goed voorbeeld. Ook de Klimaateffectatlas is in deze context aardig om te noemen. Het proces om tot deze atlas te komen heeft provincies en wetenschappers gedwongen om zich op een andere manier tot elkaar te verhouden. En die andere verhouding is één van de elementen van de verandering die nodig is om met klimaatverandering om te kunnen gaan. Ook wil ik het initiatief stadshavens Rotterdam noemen waarmee de stichting Kennis voor Klimaat, samen met de gemeente Rotterdam de schouders er onder heeft gezet om de nieuwe ontwikkeling daar klimaatbestendig te maken.

Kennis voor Klimaat kan een kleine bijdrage aan die institutionele verandering op beleidsniveau leveren, onder andere door het werken in Hotspots.

Maar, mogelijk belangrijker, is dat de onderzoeksinstituten zelf veranderen door de samenwerking in Kennis voor Klimaat. Ze kunnen niet meer werken als losse onderzoekseenheden, ze zoeken elkaar op en beginnen een netwerk te vormen. Dat gebeurt ook door interventie van de vraagkant: de trekkers van de Hotspots willen de beste kennis en zullen in die richting gaan sturen. De Raad van Bestuur heeft hier een belangrijke taak. Zij zullen moeten zorgen dat de beste kennis hier samen komt en dat betekent soms los komen van de eigen belangen, ingegeven door de concurrentiedrang van de eigen universiteit of instelling. De onderzoekers zullen ook kennis gaan delen met elkaar en met de praktijk. Dat is nog niet makkelijk. Los van concurrentie-overwegingen speelt er de kloof tussen wetenschap en praktijk. Het is een geweldige uitdaging om die kloof te dichten. Aan de organisatie van het programma zal het niet liggen. Die is er met de Hotspots en de Kennistransfer helemaal op gericht om dat te doen slagen. Ik weet ook zeker dat iedereen die in het programma werkt dat graag wil. Door samen aan kennisopbouw te werken zullen jullie die kloof ook kunnen dichten.

Als dat lukt dan hebben we een geweldige institutionele verandering teweeg gebracht, die de voorwaarden schept voor kennis op topniveau en kennis die nauw aansluit bij de behoefte in de praktijk.

Ik dank u voor uw aandacht.